

Enesa Mahmić

VILINSKO KOLO

Podno Turjak planine uleglo se selo Trpezi. U njemu ljudi žive tiho. Tek pokoja svadba, smrt ili rođenje se pročuje selom, pa se zaboravi, kao da se nikad nije desilo. Ali, priča o Brahu Ćemanu i vilama se dugo prenosila od uha do uha

- Vidio sam ih sinoć!

- Koga?!

- Vile. Sinoć na Turjaku. Igraju kolo, a noge im ne dodiruju tlo. Uhvatio se i ja u kolo s njima - igranj, igranj. Kad im to dosadi, onda se poigraše s mojim riđanom, ispletoše mu pletenice i pojahaše.

Znali su oni za vile, znali su da igraju kolo po planinama planinke i zagorke, pokraj vode brodarke, a u oblacima oblakinje. Znali su i da se rađaju iz rose, jal nekog cvijeća kad pada kiša i grije sunce i kad se na nebu ne pojavljuje duga. Sve su to znali, stari im pričali, samo niko od seljaka ih nikad nije vidio.

- I što baš tebi da se prikažu?! – povika Ramo – Evo, ja sam u svemu bolji od tebe. Znam kamena s ramena, poneseš džak od pedeset kila, a one našle s tobom po Turjaku kolo da poigraju? S tobom, koji ne znaš ni hodat' kako treba?!

- Pa, on i kad je momkovo nije smio sam otić' curi u selo. Sve ga drugi morali vodat - veli Ćazim.

- Dokaži da si ih vidio! - lupi šakom o sto Imšir.

- Hoću!

Priča se prolomi, pa dođe i do Brahine žene Havuše. I ona se naljuti na te vile. Pored nje, žive žene, on na Turjak da ide s vilama? Hoće nesreću da joj na kuću natjeraju. Mati joj je pričala, ko bi ih vidio da igraju i kupaju se, mogo' bi oslijepit'!

Havuša je bila visoka, tamnokosa žena, golemih grudi, koje su se njihale, i koščata lica, koje je plamtjelo ponosom. Iz Gornje Vrbice su je doveli prije 25 godina, iz kuće gdje su djevojke snažne i radine. Kako došla, tako i ostala. Izrodila djecu, čojka u suru utjerala, sve držala u redu. Njegovala je nepokretnu svekrvu pet godina. Svakog ko bi ušao u kuću, zapahnuo bi grubi vonj znoja, vlage, ustajalog vazduha i nečega što

se u prvi mah nije moglo raspoznati, ali bi se ubrzo priljepilo u nosnice kao kuga - zadah tijela koje se raspada. Popio bi kafu nabrzinu i jedva dočekaao da pobjegne, a ona je bila strpljiva i mudra, pa su žene iz sela uvijek od nje tražile savjet za zaruke, udaje, dženaze... A sad ovako...

*

Udari sunce u trpeški kamen po danu. Suha se dnevna žega tek poslije ponoći povlači, stoka utihne u štalama i spavač se umiri s plućima punim svježega zraka. Samo Braho bdije na verandi. Smije se pogledom uranjajući u baršunastu prazninu među igličastim mrljicama svjetlosti. Oči mu lutaju do obzora i dobro poznatih vrhova Turjaka, na granici četinara i modrog neba. Misli mu lutaju dok pokušava odgonetnuti je li tama crna ili toliko tamnoplava da nalikuje tinti.

Braho sanja. Nad Turjakom bljesnu svjetlo i ona dolazi na izvor Vrbičanke. Spušta se na koljena i naginge nad vodu. Moči kosu, pa spretno svija i učvršćuje na potiljak, a niz vrat i leđa cijede joj se kapi vode. Ni sam ne zna koliko dugo zuri u taj prizor, a onda se začuje horoz. Kukurikne. I Braho zna da je dan, da je vila ostale tamo u snu, a on ovdje. Da mora za poslom, s konjem i plugom u njivu. Al' opet misli na te vile cijeli božji dan. Na njihove duge, zlatne kose, na prozirne halje. Mora im ukrasti okrilje i donijet' u zadrugu k'o dokaz. Mora! A uz to bi bio i vilin gospodar i ona bi morala zauvijek da ga sluša. A ne ko njegova žena Havuša, koja radi šta je njoj ćejf.

U sumrak se peo do Turjaka s riđanom. Iš'o je i zaviriv'o po pećinama, jamama, polama, uz jezera i izvore voda. Nikad ih više nije vidio. No, uporno je tražio. Jer, šta ako u jedan sumrak on ne dođe, a one baš tad tu budu?! Šta ako ga pozovu?! Hamuša je već bila stara, od rađanja i rada, a vile su ostajale mlade zauvijek. Možda i njemu mogu vratiti mladost?! Ili bar učiniti da više ne stari.

Noći su mu najteže. Tad nema nikog da ga prekida ni pitanjem, ni pošalicom, ni poslom, ni pozdravom. Dane ne gleda. Ne primijeti ni kako žito žuti, kako lišće poprima narandžastožutu boju, kako se sokovi povlače u korjenje i noći postaju hladnije.

U polusnu pod pokrivačem leži nepomično i ne otvara oči, jer je preumoran za sve što bi ga moglo dočekati u zbilji: stari krevet na kome je umro njegov otac, a kasnije i njegova mati, krevet od tesanog

drveta mrke boje, s tankim slojem ovčije vune. Sjećao se nepokretne majke u polusjedećem stavu. Bila je to gromada zgomilanog mesa, čudovišna piramida sala i odjeće na čijem se vrhu vidjela ćelava glavica i blage oči, plave i prostodušne. Uslijed kostobolje naprosto se okamenila, nije mogla da savija zglobove, niti da pokreće glavu, a prsti su joj bili zgrčeni kao kandže nekog fosila. Starost, smrt, raspadanje... Kad bi se kako moglo od toga pobjeći?! Do ušiju mi dopire lupkanje miševa po tavanicama i prigušeno kucanje sata u vitrini. Zatim sve utihne i od toga se budi. I pored sve čeljadi kao da je sam u sobi, sam na svijetu. Srce mu bolno kuca u sljepoočnicama, a za svaki se udah bori s teškim teretom na prsima. Snovi ga proganjaju. Mislio je i mislio na te vile, kovao planove. Užutio i ublijedio. Po' čoecka nestalo. Nisu ga više smjeli pustiti tako bolesnog da po noći dežura po lugovima. Može nabezbst' il' još gore nagrajsat. Ako ovako nastavi, neće na dobro!

- U kraj mu moramo stati, a i selo više da nam se ne smije - požali se Havuša Brahinom bratu Mujici i dade mu svu ušteđevinu iz jorgana, da ode u Novi Pazar i kupi bez, lijep, najljepši, onaj k'o za svadbe.

Mujica se vratio nakon dva dana sa najljepšim bezom koji su mu dućandžije ponudile - svilen, prozračno bijel, vilinski. Havuša uze bez i odnese ga na Turjak. I kad Braho ode za konjima, pronađe ga, vrati se u selo i povika:

- Evo, naš'o sam! Naš'o! - a oči mu se caklile pobjedonosno.

Ljudi se sjatiše oko tog beza.

- Vilinski je. Ovo samo more bit' vilinski bez - kaže Havuša.

- Jes'! Na dunjaluku takvog nema - kaže Mujica.

Cijelo selo gleda i niko se ne usuđuje kazati da nije vilinski. Braho zaveza bez na gredu i nekako, k'o da dobi volju za životom, k'o da se podmladi. Komšije zaprijetiše djeci batinama ako ga budu čikala za vile. Bez se viorio na gredi sve do Brahove smrti, kazivali tako stariji, a kad su ga nosili na tabutu, pokriše ga tim bezom iz Novog Pazara. Vilinskim.